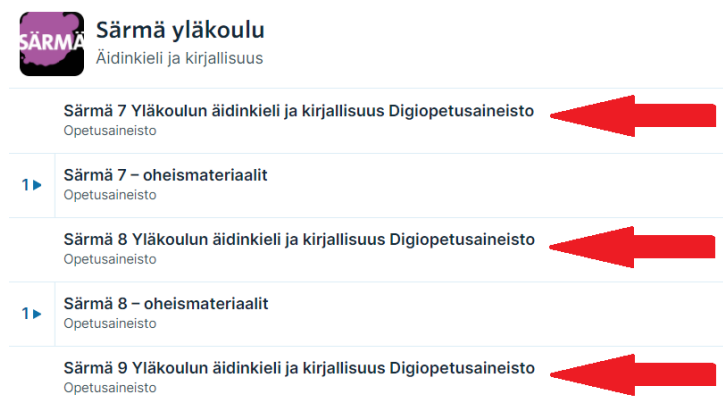

Yläkoulun Särmän (ilmestynyt 2014) uudistuneen digiopetusaineiston käyttäminen

Yläkoulun vanhan Särmä-sarjan (ilmestynyt ensi kerran 2014) digiopetusaineistot 7–9 on siirretty kesän 2021 aikana uuteen käyttöliittymään. Käyttöliittymä on sama, joka on käytössä yläkoulun uudessa Särmä-sarjassa (ilmestynyt 2020).

Digiopetusaineiston avulla opettaja voi muun muassa heijastaa oppitunnilla painetun oppikirjan tai tehtäväkirjan aukeamia, näyttää tehtävien vastauksia ja heijastaa oppitunnin alkua motivoivia virttelytehtäviä. Digiopetusaineistossa on myös opettajan lisämateriaalia, kuten kurssisuunnitelmia ja kokeita.

1. Avaa digiopetusaineisto [Otavan Opepalvelusta](#). Alla olevassa kuvassa on merkitty Opepalvelussa näkyvät digiopetusaineistot nuolella.

2. Digiopetusaineiston etusivulle on listattu kyseisen vuosiluokan luvut. Luvun nimeä klikkaamalla pääsee kyseiseen lukuun.

Vinkki! Klikkaa tuotteen oikeassa yläkulmassa olevaa painiketta, jossa kaksi nuolta osoittaa eri suuntiin. Painike suurentaa materiaalin koko ruudun kokoiseksi ja kadottaa selaimen yläpalkin. Tämä ns. esitystila on oppilaan kannalta mukava, sillä materiaali näkyy paremmin, kun tilaa on enemmän. Näin myös huomio kiinnittyy olennaiseen, koska selaimen yläpalkki ei ole näkyvässä. Saat pienennettyä materiaalin entiselleen samasta painikkeesta tai tietokoneen Esc-näppäimestä.

Siirry sivulle

Siirry

Hae otsikoista

Hae

Kirjoittaminen**Lämmitellään**

Kahdeksan tapaa vaikuttaa	6
Vaikuta ryhmässä	8

Mielipide ja perustelevinen

Mikä on mielipide?	16
Mielipiteen perustelevinen	20
Kirjoittajan tehokeinoja	24
Projekti: Mielipiteet näkyviin	28

Vaikuttavia tekstilajeja

Mielipidekirjoitus	30
Essee eli pohdiskeleva teksti	34
Arvostelu	38
Projekti: Viimeistele tekstisi	42

Puhuminen**Puhe vaikuttaa**

Puhumisen voima	46
Mielipidepuheenvuoro	50
Mielipidekeskustelu	54
Väittely	58

Kieli**Modukset**

Kieli kertoo suhtautumisesta	68
Verbien modukset	72
Verbien modustaivutus	76

Lauseen jäsentäminen

Lauseke	80
Lauseenjäsenet	82
Lauseenjäsenys	86

Kielen vaihtelua ja sääntöjä

Käyttötilanne vaikuttaa kieleen	90
Yleiskielen sopimuksia	94
Mistä tyyli syntyy?	98
Projekti: Leikitellään tyyleillä	102

Media**Median voima**

Sananvapaus ja sensuuri	106
Media muokkaa maailmankuvaa	110
Kohderyhmä vaikuttaa sisältöön	114
Lehtien tekstilajeja	118

Kirjallisuus**Kirjallisuus avaa näkökulmia**

Kirjallisuus vaikuttaa	150
Näkökulmia elämään	156
Näkökulmia kulttuureihin	164
Projekti: Lukemalla maailman ympäri	170

Kirjallisuuden lajityyppejä

Genret kirjallisuudessa	172
Tieteiskirjallisuus	174
Kauhukirjallisuus	182
Fantasiakirjallisuus	188
Rakkauskirjallisuus	196
Rikoskirjallisuus	200
Projekti: Tehdään lehti genrekirjoista	206
Oikeinkirjoituksen kertausta	212
Hakemisto	215
Valokuvien oikeudet	216

3. Kun olet jossain kirjan luvussa sisällä, näkymä on alla olevan näköinen. Oikeassa yläkulmassa on *Luvun tehtävät* -valikko, jossa on opettajan omat materiaalit juuri tähän lukuun. Virittelytehtävä on innostava ja motivoiva sytyke oppitunnin alkuun. Muissa tehtävissä harjoitellaan luvun asiaa.

Tekstilajit ▼
Kielenhuolto ▼
Kielioppia ▼
Opettajalle ▼

Luvun tehtävät ▲

Verbien modukset

Verbeistä näkee toiminnan tekijän ja tekemisen ajankohdan: *tulen, menemme, näit*. Lisäksi näkee, miten puhujia tai kirjoittajia suhtautuu verbiin ilmaisemallaan tekemiseen: Pitätkö hän asiaa varmuna vai epävarmana? Onko hän kohtelias vai käskevä?

Verbit taipuvat persoona- ja aikamuotojen lisäksi moduksissa eli tapaloikissa. Modukset paljastavat kirjoittajan tai puhujan suhtautumisen. Suomen kielessä moduksina on neljä: indikatiivi, imperatiivi, konditionaali ja potentiaali.

Indikatiivi

Indikatiivi on yleisin modus. Se ei ilmaise erityistä suhtautumista, vaan sillä todetaan asioita.

Indikatiivilla voi ilmaista suhtautumista, jos verbien ohessa lisää varmuutta tai epävarmuutta ilmaisevia sanoja esim. todennäköisesti, uskalpeli.

Indikatiivia käytetään joskus myös käskytössä.

Indikatiivia käytetään teksteissä, joissa asioita todetaan, esimerkiksi luovastuokissa, kertomuksissa, kuvauksissa, selostuksissa ja uutisissa.

Imperatiivi

Imperatiivilla käsketään ja kielletään. Imperatiivin käyttö on tehokas tapa saada toimen toimimaan halutulla tavalla. Toisaalta se voi tuntua tyytymättömältä.

Tavallisesti imperatiivia käytetään yksikön tai monikon toisessa persoonassa. Kielettöinä imperatiivina on tällöin älä tai äläkä.

Toisinaan imperatiivi tunnetaan pikemminkin kehoittavalla tai sallivalla kuin käskevällä. Monikon ensimmäisen persoonan muoto on säilyttään juhlaa.

Imperatiivi on yleinen esimerkiksi ohjeissa ja mainoksissa.

Konditionaali

Konditionaalin tunnusmerkki on -si-tunnus.

Konditionaalia jäsentelevän, toivottavan, suostuttavan ja suunnittelun tulevaisuutta.

Konditionaali pehmentää ilmausta ja tekee siitä kehoittavan. Usein konditionaalia korvaa englannin kielen please-sanan. Konditionaali oppikissa hyvin tiedusteluihin.

Konditionaali voi myös ilmaista, että kyseessä on kuulupuhe.

Konditionaali on yleinen sekä puhe- että yleiskielessä.

Potentiaali

Potentiaali ilmaisee, että jotakin ehkä tapahtuu tai on kenties tapahtunut. Puheessa potentiaali korvataan yleensä sanalla ehkä, kai, saattaa.

Potentiaalin tunnuslause ovat -ne-, -k-, -se- ja -re-.

Olla-verbien potentiaali on lienee.

Potentiaali on harvinaisen, sillä sen tilalla käytetään usein muuta epävarmuutta ilmaisevia sanoja.

Virittely: Järjestä virkkeitä 72-75

1. Tunnista virkkeen tarkoitus 72-75
2. Etsi pyydytyt verbit 72-75
3. Tunnista modus 72-75
4. Modustietokilpailu 72-75

72

73

Muita toimintoja:

Nuolet aukeaman laidoilla: vievät seuraavalle tai edelliselle aukeamalle.

Kotipainike (vasen yläkulma): vie takaisin tuotteen etusivulle.

Listapainike (vasen yläkulma): avaa sisällysluettelon ja sitä kautta voi siirtyä toiseen lukuun ilman, että menee etusivun kautta.

Suurennuspainike (oikea alakulma): zoomaa aukeamaa.

Huom! Harmaassa palkissa olevista valikoista (*Tekstilajit, Kielenhuolto, Kielioppia, Opettajalle*) saa auki opettajan lisämateriaaleja.

4. Kun aukeaman elementtien päälle vie kursorin, näkyy, mitä kohtia aukeamasta voi suurentaa. Esimerkiksi alla olevassa kuvassa vaaleanpunainen alue eli tehtävä 2 on sellainen, jonka voi suurentaa isommaksi. Vaaleanpunaista elementtiä klikkaamalla elementti suurenee.

The screenshot shows a digital textbook page with a navigation bar at the top. The navigation bar includes a home icon, a menu icon, and text: "Särmä 8 oppikirja (OPS16)", "Kieli", "Modukset", "Verbien modukset", and "74-75". On the right side of the navigation bar, there are icons for user information and a search icon, and the text "Luvun tehtävät".

The main content area is titled "TEHTÄVÄT" and contains several numbered exercises:

- 1. Mikä virkkeistä on...** with sub-questions a, b, and c.
- 2. Lue sivut 72-73. Mikä modus sopii...** with sub-questions a, b, c, and d. This exercise is highlighted with a light pink background.
- 3. Kirjoita uutinen.** with sub-questions a, b, and c.
- 4. Kirjoita kuvien pohjalta.** with sub-questions a, b, and c. This exercise includes a photograph of a man and a woman in a kitchen.
- 5. Tarkastelkaa alla olevaa dialogia.** with sub-questions a, b, and c. This exercise includes a text box with a dialogue between Peter and Jesse.
- 6. Tutki alla olevan novellikatkelman verbejä.** with sub-questions a and b. This exercise includes a text box with a story excerpt.
- 7. Tutki uutisotsikoita.** with sub-questions a, b, and c. This exercise includes a list of news headlines.
- 8. Tutki Linnanmäen Facebook-päivitystä.** with sub-questions a, b, and c. This exercise includes a screenshot of a Facebook post from Linnanmäki.

Interactive elements include a blue circular callout box with text: "Tule ulos! -Täi kutsui ulos! -Tulitko ulos? -Tulitko ulos? -Tulit kansasi ulos. -Haluan tulla kansasi ulos." and a light pink rectangular callout box around exercise 2. Navigation arrows are visible on the left and right sides of the page.

5. Tehtävän vastaukset saa näkyviin klikkaamalla tehtävänannon alla olevaa tyhjää tilaa. Alla olevassa tehtävässä tyhjä tila on pieni, koska vastaukset ovat lyhyitä. Usein vastaukset ovat pidempiä, joten myös tyhjää tilaa on enemmän. Vastauksen saa piiloon klikkaamalla aluetta uudelleen.

Särmä 8 oppikirja (OPS16) | Kieli | Modukset | Verbien modukset | 74-75

Tekstilajit | Kielenhuolto | Kielioppia | Opettajalle | Luvun tehtävät

2. Lue sivut 72–73. Mikä modus sopii

a. hyllykön kokoamisohjeeseen
imperatiivi

b. sadun kertomiseen
indikatiivi

c. ruokapöydässä esitettävään kohteliaaseen pyyntöön

d. tulevan kesän lämpötilan ennustamiseen?

Oikeassa laidassa on työkalurivistö, jonka toiminnot ovat seuraavat:

Punainen rasti: sulkee suurennetun palasen.

Silmäpainike: näyttää kaikki vastaukset kerralla (toinen klikkaus sulkee vastaukset).

Työkalupainike: avaa piirtotyökalut (toinen klikkaus sulkee piirtotyökalut).

Kynäpainike: avaa muistiinpanotyökalun, jolla voi tehdä muistiinpanon suurennettuun näkymään.

Noppapainike: avaa nopan.

Kellopainike: avaa ajanottokellon.

Lukuviivainpainike: avaa lukuviivaimen.

6. Aineistotekstit voi kuunnella. Vaaleansininen ääni-ikoni kertoo, että tekstin (opetustekstit ja kirjallisuustekstit) voi kuunnella. Klikkaamalla vaaleansinistä aluetta ääniraita käynnistyy.

The screenshot shows a digital reading application interface. At the top, there is a navigation bar with a home icon, a menu icon, and the text "Särmä 8 oppikirja (OPS16)". To the right of this, it says "Kirjoittaminen | Mieli pide ja perusteleminen | Mikä on mieli pide? | 16-17". On the far right, there are icons for user information and a search icon.

Below the navigation bar, there are several dropdown menus: "Tekstilajit", "Kielenhuolto", "Kielioppia", "Opettajalle", and "Luvun tehtävät".

The main content area displays a text passage in Finnish. The text is as follows:

Toisinaan sanotaan, ettei makuasioista kannata kiistellä, sillä jokaisella on oikeus mielipiteeseensä. On kuitenkin mielenkiintoista kuulla, millä tavalla toiset ihmiset omia ajatuksiaan perustelevat ja mihin faktoihin heidän mielipiteensä nojaavat. Keskustelemalla voi myös yrittää saada muut näkemyksensä kannalle.

Fakta tarkoittaa tosiasiaa, jonka voi todistaa oikeaksi. On fakta, että television laulukilpailut nostavat esiin uusia kykyjä. Samoin on tutkittu fakta, että naiset räpyttelevät silmiään enemmän kuin miehet.

Mielipide puolestaan on ihmisen oma näkemys jostakin asiasta. Se voi perustua faktoihin,

The text is presented in a white box with a blue square icon in the top left corner. There are navigation arrows on the left and right sides of the text box. On the right side of the application, there is a vertical toolbar with various icons for editing and navigation.

7. Tuotteen vasemmasta yläkulmasta voi vaihtaa oppikirjan aukeamasta harjoituskirjan vastaavan luvun aukeamiin.

The screenshot shows the top navigation bar of the application. It features a home icon, a menu icon, and the text "Särmä 8 oppikirja (OPS16)". A dropdown menu is open, showing two options: "Särmä 8 oppikirja (OPS16)" and "Särmä 8 harjoituskirja (OPS16)".